

Szegedi Ítéltábla

Az ügy száma:

Mf.II.40.011/2021/7.

A felperes:

(felperes neve) (felperes címe)

A felperes meghatalmazott jogi képviselője:

Dr. Kókai Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Kókai Gábor ügyvéd; ügyvédi iroda címe.)

Az alperes:

(alperes neve) ((alperes címe).)

Az alperes meghatalmazott jogi képviselője:

Dr. Lajkóné dr. Vígh Judit ügyvéd ((ügyvéd címe))

A per tárgya:

Munkaviszony jogellenes megszüntetésének jogkövetkezményei

Az elsőfokú bíróság neve és a megfellebbezett határozatának a száma:

(település neve) Törvényszék, 15.M.70.009/2020/27.

A fellebbezést benyújtó fél, a fellebbezés száma, csatlakozó fellebbezés száma

Alperes, 15.M.70.009/2020/29.

Í T É L E T:

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezéseit helybenhagyja azzal a pontosítással, hogy az állam terhén maradó illeték összege 228 153 (kettőszázhuszonnyolcezer-százötvenhárom) Ft.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 324 700 (háromszázhuszonnégyezer-hétszáz) Ft másodfokú perköltséget, valamint a Magyar Államnak az adóhatóság felhívására 830 420 (nyolcszázharmincezer-négyszázhusz) Ft fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

Tényállás

[1] A felperes 2003. november 1. napján létesített munkaviszonyt az alperesi munkáltatónál pénztáros, adminisztrátor munkakörben. A munkaszerződés 2. pontja szerint a munkavállaló köteles a munkakörébe tartozó, a munkaszerződés 1. számú mellékletében meghatározott munkaköri feladatokat az általában elvárható szakértelemmel és gondossággal a munkájára vonatkozó előírások és szabályok szerint ellátni, így különösen az 1996. évi I. tv., a munkáltató belső szabályzatai pl. Szervezeti és Működési Szabályzat, Pénztárkezelési Szabályzat, Számviteli Rendszerben rögzített feladatok és követelmények betartásával. Rögzítette továbbá, hogy a felperes gondatlan károkozás esetén 1,5 havi átlagkeresetének megfelelő kártérítési felelősséggel tartozik, szándékos károkozás esetén pedig a teljes kárt köteles megtéríteni az alperesi munkáltatónak.

[2] A munkáltatói jogkör gyakorlója (vezérigazgató neve) vezérigazgató volt. Az alperesi munkáltató (település neve) Megyei Jogú Város Önkormányzatának kizárólagos tulajdonában áll, amelynél felügyelőbizottság és könyvvizsgáló működik.

[3] Az alperesnél 1994. január 2. napján hatályba lépett Képviselési és Alírási Szabályzat akként rendelkezett, hogy az utalványozó a számla ellenőrzése után a bevételek beszámolását vagy elszámolását, illetve a kiadások kifizethetőségét engedélyezi. Az „ügyvezető igazgató” utalványozási jogköre a társaság valamennyi ügyére kiterjed.

[4] Az Ellenőrzési Szabályzat 2. pontjában rögzítésre került, hogy az igazgatóság ellenőrzési jogosultságát a felügyelőbizottsággal könyvvizsgálón illetve az „ügyvezető igazgató” esetenként egyes szakvezetők beszámoltatásával és belső információs rendszeren keresztül gyakorolja. Külön rendelkezett a felügyelőbizottság, a könyvvizsgáló és a munkaszervezet szakmai vezetőinek ellenőrzési kötelezettségeiről, illetve jogosultságairól. Utóbbi tekintetében kimondta, a vezetők szakmai felelőssége – ennek megfelelően ellenőrzési kötelezettsége – általánosságban kiterjed az irányított területen a bizonylati és nyilvántartási fegyelem, valamint az adatszolgáltatási kötelezettség betartására.

[5] A Pénzkezelési Szabályzat 2. pontjában rögzítésre került, hogy a pénztáros ellenőrzi a bizonylatokat alaki és számszaki szempontból, majd kifizeti azok ellenértékét.

[6] Az alperesnél a perrel érintett időszakban nem volt szabályzat a szigorú számadási kötelezettségről, az annak minősülő bizonylatok köréről, megőrzéséről és a vezetendő nyilvántartásról.

[7] A kialakult gyakorlat szerint az ügyvezető megbízása alapján a felperes állította ki a kiküldetési rendelvevényeket a kapott információk alapján, feladata volt a munkavállalók részére a gépjármű költségtérítések pénztárból történő kifizetése, az ezzel kapcsolatos kifizetési bizonylatok megfelelő kiállítása is. A gépkocsihasznaát elszámolására 2011-ig a kereskedelmi forgalomban erre rendszeresített szigorú számadású nyomtatványok felhasználásával került sor. Ezt követően a felperes maga készítette számítógépen az e célú szolgáló kiküldetési rendelvevényeket, azokat sorszámmal nem látta el, és azok egy példányban készültek.

[8] (település neve) Megyei Jogú Város Közgyűlésének Ellenőrzési Albizottsága 2017. április 20-án belső ellenőrzést végzett az alperesnél, amelynek kapcsán a pénztárkezeléssel összefüggésben hiányosságokat tárt fel. Megállapította: 2010. első félévében a kiadási pénztárbizonylatokon az összeg átvételének dokumentálása nem volt megfelelő; 2011. évtől az alperes által használt kiküldetési rendelvevények több szempontból nem feleltek meg a számviteli törvény rendelkezéseinek, így hiányzott a bizonylat sorszáma, azonosítója, a kiküldetés időpontja, az „ügyvezető” esetében a 2011 – 2013. években a kiküldetés egyértelmű céljának meghatározása, nem derült ki az sem, hogy a dokumentum hány példányban készült, a magánszemély a másolati példányt átvette-e. A legtöbb esetben hiányzott a költségtérítést átvevő beazonosítható aláírása, ahol pedig az átvétel igazolása

megtörtént, nem volt egyértelmű, hogy minden esetben azt ugyanazon személy írta alá. A „ügyvezető” esetében 2011 – 2013. évben hiányzott a kiküldetés elrendelésének a ténye, 2014-ben pedig nem az arra jogosult személy rendelte el. Megállapítást nyert, hogy az „ügyvezető” részére több alkalommal a gépkocsihasználatra engedélyezett keretet meghaladó összegű kifizetés történt. A kiküldetési rendelvevények tartalmi valótlanágban is szenvedtek, így valótlannak bizonyult a kiküldetés rendelvevényben megjelölt helyszíne.

[9] A munkavállalók által alá nem írt pénztárbizonylatok hiányában az alperes pénztárában 1 062 716 Ft összegű hiány keletkezett.

[10] Az alperes minderre tekintettel önellenőrzést végzett, amelynek során megállapításra került, hogy a gépjármű kifizetések 2010 – 2015-ig terjedő időre nem számolhatók el adómentes jövedelemként. Az alperesnek ezután járulékokkal és ellenőrzési pótlékkal együtt 10 756 000 Ft fizetési kötelezettsége keletkezett, amelyet a részvényes által biztosított többletforrásból teljesített az adóhatóságnak.

[11] Az ellenőrzés eredményeként elrendelt vizsgálat során a munkáltatói jogkör gyakorlója felhívta a felperest 2017. április 28-i határidővel, hogy igazolja, a hiányosan dokumentált bizonylaton szereplő dolgozók részére a tényleges pénztári kifizetések az adott napon megtörténtek, és a hiányok pótlására hívta fel. A felperes 180 000 Ft összegű pénztárhianyát elismert, azt visszafizette. Közölte, hogy négy személy vonatkozásában - erre vonatkozó nyilatkozatok beszerzésének hiányában - a kifizetések megtörténtét igazolni nem tudja.

[12] A munkáltatói jogkör gyakorlója, (vezérigazgató neve) vezérigazgató a felperes munkaviszonyát 2017. május 25. napján kelt azonnali hatályú felmondással a pénztárosi felelősség körében megvalósított súlyos bizonylati fegyelemsértés miatt megszüntette.

[13] A vezérigazgató munkaviszonyát (település neve) Megyei Jogú Város Közgyűlése 2017. május 25. napján szintén azonnali hatállyal megszüntette.

[14] A munkaviszony megszűnésének időpontjában a felperes havi átlagkeresete bruttó 250 494 Ft, nettó 198 858 Ft volt.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[15] A felperes keresetében a munkaviszonya jogellenes megszüntetésére alapítottan kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest három havi távolléti díj összegének megfelelő végkielégítés címén 801 000 Ft, 2,5 havi távolléti díjnak megfelelő 667 480 Ft átalány kártérítés és kamatai megfizetésére.

[16] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

[17] Többször módosított viszonkeresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze a felperest a Munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. tv. (a továbbiakban: Mt.) 180. § (4) bekezdése, 179. § (1) és (3) bekezdése alapján 10 756 000 Ft és annak 2018. március 1. napjától járó késedelmi kamata, valamint a perrel felmerült költségének megfizetésére. Viszonkeresete indokaként előadta, a felperes munkaköri kötelezettsége volt a munkavállalók részére nyújtott gépjármű költségtérítések kifizetése, ezzel összefüggésben a kiadási bizonylatok megfelelő kiállítása, a pénztár kezelése. A felperes e kötelezettségét megszegte, a pénz átvételének dokumentálása nem volt megfelelő, a kiadási pénztárbizonylatokon a pénz átvevőjének helyén „gk elszámolás” szöveg szerepelt, illetve az átvevő aláírása nem volt azonosítható. Az utalványozó minden esetben hiányzott a bizonylatokról, nem derült ki az sem, hogy az hány példányban készült, és a magánszemély a másolati példányt átvette. A kiküldés konkrét célja hiányzott, nem derült ki, hogy cégautó vagy saját autó igénybevétele

történt-e, kik voltak az együttutazók. Ezzel a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. tv. (a továbbiakban: Szja tv.) 3. § 83. pontját, a számvitelről szóló 2000. évi C. tv. (továbbiakban: Szmtv.) 165-168. pontját és a Pénztárkezelési Szabályzatot is megszegte. Ennek következtében adófizetési kötelezettsége és az önellenőrzéssel kapcsolatban költsége merült fel. Állította, a felperes magatartása szándékosnak vagy súlyosan gondatlan, ezért a teljes kár megtérítésére köteles. E körben hangsúlyozta, a könyvvizsgáló folyamatosan figyelmeztette és felhívta a figyelmét a korrigálandó hibákra, a felperes azonban évekig ugyanazon hibákat követte el.

[18] Állította, a felperesnek tudnia kellett azt, hogy a szabálytalan bizonylatokból nem lehet adómentes juttatásként elszámolni a gépjármű költségátérítéseket, ezért számolnia kellett azzal, hogy emiatt az alperest kár éri.

[19] A felperes a viszontkereset elutasítását kérte. Hangsúlyozta, az Mt. 180. § (4) bekezdése a viszontkeresetben megjelölt kártérítési felelősségének megállapítására nem ad alapot. Vitatta, hogy az alperesnek kára keletkezett, mert az önellenőrzés során fizetett 10 756 000 Ft-ot a (település neve) Megyei Jogú Város Önkormányzata által nyújtott támogatásból egyenlítette ki. A terhére rótt kötelezettségszegés kapcsán vitatta, hogy a pénz átvételének dokumentálása nem minden esetben volt megfelelő, az átvételi bizonylatok aláírása túlnyomórészt megtörtént, az aláírások beazonosíthatók. Nem terheli felelősség azért, hogy egy személy aláírása eltérő. Előadta, a cégautóra sosem készült saját gépkocsi elszámolás, a rendszám a dokumentumon minden esetben szerepelt. A kiadási pénztárbizonylat két példányos volt. (vezérigazgató neve) vezérigazgató tudomással bírt arról, hogy a kiküldetési rendelvevények nem felelnek meg a jogszabályi előírásoknak, ezt a gyakorlatot a felügyelőbizottság és a könyvvizsgáló szintén eltűrte. Emiatt kizárólag az ő felelősségét megállapítani nem lehet, e körben hivatkozott az Mt. 179. § (4) bekezdésére. Állította, hogy magatartása gondatlannak minősül, így a kötelezettségszegés megállapítása esetén legfeljebb 1,5 havi átlagkeresetnek megfelelő kártérítés megfizetésére kötelezhető.

Az elsőfokú ítélet

[20] Az elsőfokú bíróság ítéletében a keresetet elutasította.

[21] Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek bruttó 375 741 Ft-ot kártérítés jogcímén, valamint annak 2018. március 1. napjától a kifizetésig járó a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát. Ezt meghaladóan a viszontkeresetet elutasította.

[22] Kötelezte az alperest 641 749 Ft eljárási illeték és 456 252 Ft állam által előlegezett költség megfizetésére. Megállapította, 110 653 Ft kereseti illeték az állam terhén marad. Kötelezte továbbá az alperest a felperes részére 556 898 Ft perköltség megfizetésére.

[23] Határozatának részletesen kifejtett indokai szerint alaptalannak találta az azonnali hatályú felmondás jogellenességére alapított keresetet.

[24] A viszontkereset kapcsán osztotta a felperes álláspontját, hogy azt az alperes nem alapíthatja az Mt. 180. § (4) bekezdésére, mert a követelt összeg nem pénztárhiányként jelent meg az alperesnél.

[25] Alaptalannak találta a kár hiányával kapcsolatos felperesi érvelést. Rámutatott, az alperes fenntartója (település neve) Megyei Jogú Város Önkormányzata, valamennyi kiadását a fenntartó által biztosított támogatásból fedezte, a fizetési kötelezettség a NAV felé az alperest terhelte, ebből következően a kár az alperesnél, nem pedig a támogatást biztosító önkormányzatnál keletkezett.

[26] Az alperesnél alkalmazott kiküldetési rendelvevények nem feleltek meg az Szja. tv. rendelkezéseinek, ezért az ezeken szereplő kifizetéseket nem lehetett adómentes juttatásként elszámolni. Az önellenőrzést nem csak valamennyi kiküldetési rendelvevény jogellenes formája, hanem az egyes kiküldetési rendelvevények tartalmi hibája és (vezérigazgató neve) ügyvezető igazgató költségtúllépése is indokolta. A perben meghallgatott tanúk ((tanúk neve)) vallomása, valamint (szakértő neve) igazságügyi szakértő szakvéleménye alátámasztotta, hogy a kiküldetési rendelvevények formai hibája (megfelelő példányszám, sorszámozás hiánya) önmagában adófizetési kötelezettséget vont maga után.

[27] Nem találta megalapozottnak azt az alperesi hivatkozást, hogy a kiküldetési rendelvevények elkészítése a felperes feladatai közé tartozott, illet sem az alperesi szabályzatok, sem a felperes munkaköri leírása nem tartalmazznak. A Pénzkezelési Szabályzat csak a pénzkezeléssel kapcsolatos bizonylatok köréről és eljárási rendjéről rendelkezett, azonban a pénztárosi munkakörhöz köthető bizonylatok kiállításának mikéntjéről nem. Nem állt továbbá rendelkezésre az alperesnél bizonylati rend, nem rendelkezett a szigorú számadási kötelezettségről sem.

[28] Hangsúlyozta, a felperes kötelezettsége kizárólag a kiküldetési rendelvevények számviteli törvény előírásainak való megfeleléségének ellenőrzése volt. Az ellenőrzési kötelezettség azonban ugyanúgy terhelte az alperesi „ügyvezető igazgatót” is az ellenőrzési szabályzat 5. pontja alapján. Önmagában az a tény, hogy a felperes a pénztárosi munkakörét meghaladó feladatokat is ellátott, nem jelenti azt, hogy gazdasági vezetőnek is minősült, ezért az ellenőrzési szabályzat 5. pontjában meghatározott felelősséget rátelepíteni nem lehetett. Mindebből azt a következtetést vonta le, hogy a felperes ellenőrzési kötelezettségét szegte meg, a kiküldetési rendelvevények formai és alaki jogszabályoknak megfelelő kiállításáért felelősség nem terheli.

[29] Egyértelműen megállapítható, hogy a kötelezettségszegéssel okozati összefüggésben keletkezett a kára az alperesnek. Nem találta azonban megállapíthatónak a szándékosságot, illetve a súlyos gondatlanságot. Az alperes ugyanis a perben nem tudta bizonyítani, hogy a felperes szándéka kiterjedt arra, hogy mulasztásával az alperesnek adófizetési kötelezettséget okozzon. A súlyos gondatlanság a károkozás vonatkozásában kizárólagosságot is feltételez, miután pedig nem kizárólag a felperes ellenőrzési kötelezettségének elmulasztása okozta az adófizetési kötelezettséget, a terhére súlyos gondatlanság sem állapítható meg. Alaptalan a felperes hivatkozása, hogy a felügyelőbizottságnak, illetve a könyvelőnek is feladata volt a kiküldetési rendelvevények formai és alaki ellenőrzése, az ellenőrzési szabályok ugyanis ilyen feladatot nem telepítettek rájuk.

[30] A szakértő megállapította, az önellenőrzéshez nem kizárólag és elsődlegesen a felperes magatartása vezetett. Alperes nem rendelkezett a bizonylati rendről, a szigorú számadási kötelezettségről, az erre alkalmazott eljárás rendjéről, a bizonylatok köréről, megőrzéséről és a vezetendő nyilvántartásról. A Pénzkezelési Szabályzat ugyan megfelelt a minimális jogszabályi előírásoknak, azonban számos hiányosságban szenved. Ezért az alperest szintén mulasztás terheli a kiküldetési rendelvevények formai és alaki hiányosságaiért, ez azonban nem mentesíti a felperest a gondatlan károkozás miatti felelősség alól. Ezért a munkaszerződés 10. pontja szerinti mértékű 1,5 havi átlagkeresetének megfelelő összegű kártérítés megfizetésére kötelezte.

[31] Kifejtette, a felperest nem terhelte a kiküldetési rendelvevények kiállításának kötelezettsége, ezért alaptalan az alperes nem megfelelő tartalom dokumentálásra való hivatkozása. Ez nem jelentette a felperes munkaviszonyból eredő kötelezettségének a megszegését akkor sem, ha az alperes a munkakörét meghaladó feladatokat telepített rá.

[32] Mellőzte a szakvélemény kiegészítésére irányuló alperesi indítvány teljesítését, hangsúlyozva, hogy az utólag csatolt Ellenőrzési, Képviselési és Aláírási Szabályzatot a szakértő rendelkezésére bocsátotta, aki véleményét ezek ismeretében is fenntartotta. A szakértő a Bizonylati Rend, az utalványozás, a szigorú számadású nyomtatványok kezelésére, a kiküldetésekre és a gépkocsihasználatra vonatkozó szabályzatok hiányát kifogásolta.

[33] Mint szükségtelent mellőzte az igazságügyi informatikus szakértő kirendelését, illetve (tanú neve) tanúkénti meghallgatását, valamint a büntetőeljárás iratainak beszerzését.

A fellebbezés, csatlakozó fellebbezés és fellebbezési ellenkérelem

[34] Az alperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását és vizontkeresetének helytadó döntés hozatalát, azaz a felperesnek további 10 380 259 Ft és annak 2018. március 18. napjától járó az elsőfokú bíróság által megítélt mértékű kamata megfizetésére kötelezését kérte. Jogsértő az elsőfokú ítélet illeték, szakértői díj és ügyvédi költség megfizetésére vonatkozó rendelkezése is, mert az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta az alperesi pernyertesség arányát, illetve számítási módot nem részletezte.

[35] Érvelése szerint az elsőfokú bíróság ítélete iratellenes megállapítást tartalmaz, (vezérigazgató neve)-t ügyvezető igazgatóként tünteti fel, holott nevezett 2016. december 31-ig cégvezetőként, 2017. május 24-éig vezérigazgatóként dolgozott az alperesnél. A törvény a részvénytársaságoknál az ügyvezető fogalmát nem ismeri. A pontos megjelölésnek a jogviszony tartalma és ebből következően a vezető tisztségviselői, illetve a kizárólag munkaviszonyban ellátható cégvezetői felelősség különbözősége szempontjából van jelentősége. A cégvezető nem minősül vezető tisztségviselőnek, ezért az elsőfokú bíróság megállapításával szemben az Ellenőrzési szabályzat szerinti „ügyvezetői igazgatói” azaz vezető tisztségviselői felelősség szabályai rá nem vonatkoznak.

[36] Az elsőfokú bíróság a Képviselési és aláírási szabályzatra utalva megállapította, hogy az „ügyvezető igazgató” utalványozási jogköre a társaság valamennyi ügyére kiterjedt, azonban a kiküldetési rendelvevényeket kizárólag a felperes kezelte.

[37] Az elsőfokú bíróság megállapította ugyan, hogy a felperes nem minősül szakmai vezetőnek, azonban a kis munkaszervezettel működő gazdasági társaságnál a pénzügyi feladatokat kizárólag a felperes látta el. A munkáltató ráutaló magatartással ezt a felperes kötelezettségévé tette. A munkaköri leírás tartalmazta, hogy minden olyan tevékenységet köteles ellátni, amivel a cégvezető megbízza. Ugyanakkor a kötelezettség teljesítését meg is tagadhatta volna. A Pénzkezelési Szabályzat a bizonylatok alaki és számszaki szempontból történő ellenőrzésének kötelezettségét a felperesre telepítette. Az elsőfokú bíróság nem értékelte kellő súllyal a szakvéleménynek azt a megállapítását, hogy a szakértő a felperes tevékenységét „utolsó ellenőrzési pontnak” minősítette. Érvelése szerint az ellenőrzési kötelezettség megszegése olyan súlyos kötelezettségzegés, amely esetén a szándékosság, de legalább a súlyos gondatlanság megállapítható.

[38] A szakvélemény megállapítása szerint a Pénzkezelési Szabályzat a minimális feltételeknek megfelelt, ezért annak hiányosságai nem róhatók az alperesre.

[39] Jogszálysértő az elsőfokú bíróság megállapítása, hogy a kárt kizárólag az okozta, hogy a kiküldetési rendelvevények nem feleltek meg az Szja törvénynek, függetlenül azok tartalmától. Hangsúlyozta, a kiküldetési rendelvevények tartalmukban sem feleltek meg a törvény előírásainak. Ezt a felróhatóság mértékénél figyelembe kell venni.

[40] Vitatta, hogy nem rendelkezett szigorú számadási kötelezettségről. A szigorú számadású nyomtatványok nyilvántartását vezette, e feladat ellátása a felperes munkaköri

kötelezettsége volt (Munkaköri leírás h) pont), a nyilvántartást a perben csatolta [15.M.70.009/2020/15/A/26.], azt azonban az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta.

[41] Vitatta azt a megállapítást is, amely szerint abból, hogy nem volt a felperes szakmai vezető, az következik, hogy felelőssége nem áll fenn, a pénztárosi adminisztrátori munkakörben általánosan elvárható a vonatkozó számviteli szabályok ismerete. Ezek megszegéséért a munkavállalót felelősség terheli.

[42] Érvelése szerint a felperesnek szabálytalan tevékenységének következményeit kellő gondosság mellett tudnia kellett volna, azt hogy a hiányos alakissággal kiállított nyomtatvány alkalmatlan a költségtérítés elfogadására és kárt okoz az alperesnek.

[43] Nem értett egyet az elsőfokú bíróság álláspontjával, hogy nem a magatartásnak, hanem a károkozásnak kell szándékosnak lennie a munkavállaló kártérítési felelőssége megállapításához, továbbá a súlyos gondatlanság megállapíthatósága érdekében feltétel a kizárólagosság, mert többen is tanúsíthatnak károkozó magatartást és ezzel nem mentesülnek a felelősség alól.

[44] Hangsúlyozta, a felperes tevékenysége olyan kirívó többletmagatartást tartalmazott, amelyet felelőssége megállapításánál nem lehet figyelmen kívül hagyni. Ilyennek tekintette, hogy kényelmi szempontból maga vitte fel számítógépre a bolti nyomtatványt, azt nem látta el sorszámmal és nem két példányban állította ki, a kötelező tartalmakat pedig egyszerűen ki sem töltötte. A munkavállaló átvételt igazoló aláírása nélküli kifizetés pedig a pénztáros részéről a legsúlyosabb mulasztás. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy a könyvvizsgáló többször, éveken keresztül figyelmeztette a felperest a hiányosságokra (munkalapok A/11-A/15.).

[45] Utalt arra, a szakértő jogkérdésben a felróhatóság kérdésében foglalt állást, a szakértő ezen megállapítása nem lehet az ítékezés alapja.

[46] Mindezek alapján a felperes kártérítési felelőssége az Mt. 179. § (1) bekezdése alapján fennáll.

[47] Hivatkozott továbbá arra, hogy a felperes megsértette az Mt. 6. §-ában és az Mt. 8. § (1) bekezdésében írt általános magatartási szabályokat is. Felsorolt kötelezettségszegő magatartásával súlyosan sértette a munkáltató gazdasági érdekeit, ezzel jelentős kárt okozott, holott előre látnia kellett, hogy a valótlán tartalmú, a dolgozók által aláíratlan vagy szabálytalanul aláírt kiküldetési rendelvevények nem alkalmasak járulégmentes költségtérítés kifizetésére és az alperesnek jelentős kárt okozhatnak.

[48] Az alperes kártérítési felelősségét a munkajogi károkozás, a kártérítési felelősség általános szabálya a Ptk. 6:519. §-a is megalapozza. A munkavégzésnél az elvárhatóság követelményét az Mt. 52. § (1) bekezdés c) pontja is előírja.

[49] Hivatkozott arra, hogy az Mt. 54. § (2) bekezdése alapján a felperesnek lehetősége lett volna a munkáltatói jogszabályba ütköző utasítását megtagadni, vagyis megtagadhatta volna a valótlán tartalmú rendelvevények kiállítását.

[50] A felperes csatlakozó fellebbezéssel élt az elsőfokú ítélet keresetet elutasító rendelkezésének megváltoztatása és keresetének helyt adó döntés hozatala iránt, amelyet az ítéletábra az Mf.II.40.011/2021/6. számú végzésében elutasított.

[51] Ellenkérelmében az elsőfokú ítélet alperesi fellebbezéssel érintett rendelkezéseinek a helybenhagyását kérte.

[52] Változatlanul vitatta, hogy az alperesnek kára keletkezett az önellenőrzésből következő fizetési kötelezettség teljesítésével. Az elsőfokú bíróság megállapításával szemben az alperes nem költségvetési szerv annak ellenére, hogy egyedüli részvényese (település neve) Megyei Jogú Város Önkormányzata, hanem profitorientált elkülönült vagyonnal rendelkező

gazdasági társaság, amely nyereségesen működik. Utalt arra, hogy az Mt. 177. §-a illetve 179. § (5) bekezdése alapján a munkavállaló által okozott károkra a Ptk. szabályait kell alkalmazni. A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. tv. (a továbbiakban: Ptk.) 6:522. § (1) bekezdése határozza meg a kártérítés elemeit. Az a) pont alapján kárnak minősül a károsult vagyonában beállott értékcsökkenés. Az alperes vagyona azonban azzal, hogy az önellenőrzéssel összefüggésben a NAV felé fennálló fizetési kötelezettségének finanszírozására pótlólagos költségvetési forrást kapott (település neve) Megyei Jogú Város Önkormányzatától, ténylegesen nem csökkent. Abban az esetben, ha nem merült volna fel a viszontkeresettel érvényesített fizetési kötelezettség, nem került volna sor többletforrás biztosítására. A 2019. június 3-án kelt beadványához csatolt dokumentumok kétséget kizáró módon igazolják, hogy az alperes alapítója (település neve) Megyei Jogú Város Közgyűlése kifejezetten azzal a céllal biztosított többletforrást az alperesnek, hogy az utóbbi jelen perben viszontkeresettel kártérítés jogcímén érvényesített követelését a saját meglévő vagyoni eszközei felhasználása nélkül, azaz a meglévő vagyonában bekövetkező értékcsökkenés nélkül megfizethesse az adóhatóságnak. Ezt a perben meghallgatott tanúk ((tanúk neve)) vallomása is alátámasztotta. Megalapozatlanul hivatkozott az alperes viszontkeresetében az Mt. 180. § (4) bekezdésére, amely a pénztárosi felelősség szabályait jelölte meg, mert a viszontkereset tárgyát nem a pénztárhiány megtérítése képezi. Az alperes ugyancsak megalapozatlanul hivatkozott a bűncselekménnyel okozott kárra mint jogcímre, a helyi önkormányzat feljelentése alapjául indult büntetőeljárásban ugyanis mindössze tanúvallomást tett. Megalapozatlanul jelölte meg az alperes az Mt. 179. § (3) bekezdését is a követelés jogalapjaként. Egyetértett az elsőfokú ítélet azon megállapításával, hogy az önellenőrzés lefolytatására önmagában alapot adott az, hogy a „belföldi kiküldetési utasítás és költségelszámolás” elnevezésű dokumentumok nem megfelelő példányszámban és sorszámozás nélkül készültek el. Arra az is alapot adhatott volna, hogy (vezérigazgató neve) kiküldetési rendelvevényeken szabálytalanul számolta el a saját útiköltség térítését a számvitelileg helyes menetlevelek helyett.

[53] Hivatkozott az igazságügyi könyvszakértő megállapítására, hogy az alperes belső ellenőrzési rendszerének súlyos fogyatékoságai voltak. A vezető tisztségviselőnek függetlenül attól, hogy cégvezetőnek vagy vezérigazgatónak nevezik, kiemelt szerepe van, alapvetően ő felel a számvitel rendjéért, valamint lényeges ellenőrzési kötelezettsége is van. Az ellenőrzési szabályzat 5. pontja a munkaszervezet szakmai vezetőjének kötelezettségeként nevesíti a bizonylati fegyelem betartását, a bizonylatok formai és tartalmi szempontú folyamatos ellenőrzését. Ha ennek (vezérigazgató neve) eleget tesz, a hibás gyakorlat jóval korábban megállapítható lett volna. Az, hogy az alperes szakmailag a szabályzatokban rögzített kötelezettségei szempontjából inkompetensnek bizonyuló vezető tisztségviselőt nevezett ki, nem szervezte meg, illetve nem működtette hatékonyan az ellenőrzési szervezetét, kizárólag az ő érdekkörében bekövetkező okként értékelendő, ez pedig az Mt. 179. § (4) bekezdésének alkalmazását indokolja.

[54] Nem volt oka arra, hogy a hosszú éveken át folytatott számviteli gyakorlat jogszerűségében kételkedjen, nem kellett, hogy felmerüljön benne az évtizedes számviteli és pénzügyi gyakorlat alapján a munkáltató évek óta változatlan utasításai megtagadásának a lehetősége. Miután az alperesnél több szintű ellenőrzési rendszer működött, joggal bízhatott abban, hogy számviteli szempontból a szervezet nem kifogásolható, és ha a meglévő szabályzatok keretei között végzi a munkáját, akkor mindenben eleget tesz munkaköri kötelezettségeinek. A peradatokból kitűnően folyamatosan egyeztetett a könyvvizsgálóval, kéréseinek, észrevételeinek eleget tett. Kiemelte, (vezérigazgató neve) maga nyilatkozott úgy, hogy a kiküldetési rendelvevények számítógéppel történő előállítását egyeztetette a könyvvizsgálóval, aki erre „áldását adta”, ettől eltérő kérdés, hogy utóbbi tanúkénti meghallgatása során ezt nem ismerte el. A belső szabályzatok hiányát mind a

könyvvizsgálónak, mind pedig a felügyelőbizottságnak észlelnie kellett volna, és intézkedniük azok elkészítéséről, pótlásáról. Ennek megfelelően állapította meg a szakértő, hogy az önellenőrzéshez vezető hiányosságok megléte nem kizárólag és nem elsődlegesen az ő magatartására vezethető vissza.

[55] Sem a munkaszerződés, sem a munkaköri leírás, sem a szabályzatok nem írták elő munkaköri kötelezettségként részére belföldi kiküldetési rendelvevények elkészítését. Sem azt, hogy ezeket hány példányban kell elkészítenie, illetve hogy azt sorszámmal kell ellátnia.

[56] Az alperes a károkozás szándékossága és súlyos gondatlansága körében őt terhelő bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget, károkozásra irányuló szándéka nem állt fenn. Bizva a külső, valamint a munkafolyamatba épített ellenőrzési rendszerben, az ellenőrzési kötelezettség megszegésében megnyilvánuló gondatlansága semmiképpen sem súlyos fokú. Mindezt helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, továbbá azt is, hogy gondatlan károkozás esetén legfeljebb 1,5 havi átlagkeresetnek megfelelő kártérítési felelősséggel tartozik.

[57] A szakértő által tett kiegészítő nyilatkozatra figyelemmel változatlanul vitatta a viszontkeresetösszecszerűségét, összesen 2.701.000 Ft összegben. Abban a nem várt esetben, ha az ítéltábla az elsőfokú ítéletben szereplőt meghaladó fizetési kötelezettségét állapítaná meg, kérte az összecszerűség tekintetében a szakvélemény kiegészítésére irányuló bizonyítási indítványának teljesítését.

[58] Az alperes észrevételében előadta, téves az a felperesi állítás, hogy elkülönült vagyonnal rendelkezik, a tulajdonosi önkormányzat ugyanis évente rendszeresen, a gazdálkodástól függően év közben is üzleti tervmódosítás útján nyújt támogatást. Az átutalt támogatás a vagyonába bekerült, főkönyvében azt saját vagyonaként tartja nyilván, az ebben való csökkenés vagyonának csökkenését eredményezi, mérlegeredményét rontja. Az önellenőrzés során kifizetett összeg ezért a kára. Egyebekben a felperes felelősségének értékelése körében változatlanul fenntartotta a fellebbezésében tett előadását és megalapozatlan a felperes kár összegét érintő hivatkozása.

Az ítéltábla döntésének indokai

[59] A fellebbezés alaptalan.

[60] Az alperes fellebbezésében és fellebbezési ellenkérelmében – a hivatkozott eljárási szabályok számszerű megjelöléséből kitűnően – a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. tv. (a továbbiakban: új Pp.) rendelkezéseire hivatkozott. Az új Pp. rendelkezéseit azonban csak a 2018. január 1-jén és az azt követően indult ügyekben kell alkalmazni [új Pp. 630. § (1) bekezdés]. A felperes keresetlevelét 2017. június 23. napján az új Pp. hatálybalépését megelőzően terjesztette elő, ezért a jogvita elbírálása során – ahogyan azt az elsőfokú bíróság is helyesen tette – a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. tv. (a továbbiakban: Pp.) szabályait kell alkalmazni.

[61] A polgári eljárási jog egyik legfontosabb alapelve, a kérelemhez kötöttség elve a másodfokú eljárásban is érvényesül. Ezt juttatja kifejezésre a Pp. 253. § (3) bekezdése. Ennek értelmében a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét csak a fellebbezési (csatlakozó fellebbezési) kérelem korlátai között bírálhatja felül. A fellebbezési kérelemhez, ellenkérelemhez (csatlakozó fellebbezéshez) kötöttség pontos tartalmát e kérelmek petítumának és indokolásának együttes értékelése adja meg.

[62] Mindezekre tekintettel az elsőfokú ítélet felülbírlata során az ítéltáblának abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy az alperesnek a végrehajtott önellenőrzéssel

összefüggésben keletkezett-e kára, amennyiben igen, úgy a felperes kártérítési felelőssége milyen mértékű.

[63] Az elsőfokú bíróság döntése meghozatalakor nem látott lehetőséget az Mt. 179. § (4) bekezdése alapján kármegosztás alkalmazására, a felperest a munkaszerződésben a gondatlan károkozás esetére kikötött „teljes”, azaz másfél havi átlagkeresetnek megfelelő összegű kártérítés megfizetésére kötelezte. Az elsőfokú bíróság ezzel kapcsolatos álláspontját a felperes fellebbezéssel nem támadta, ezért a fellebbezési ellenkérelemben az Mt. 179. § (4) bekezdésének alkalmazhatósága körében előadottak a másodfokú eljárásban nem vizsgálhatók.

[64] Fellebbezés hiányában nem vizsgálható továbbá a felperesnek a fellebbezési ellenkérelmében a kár összecszerűségét érintő előadása sem.

[65] A másodfokú eljárásban már nem volt vitatott, hogy az alperes kártérítési igényét az Mt. 179. § (1) bekezdésére, azaz a munkavállalói felelősség vétkességi alakzatára alapította. A munkavállalói vétkességi felelősség jogalapjának fennállását – a munkavállaló jogellenes és vétkes magatartását –, a kárt és az okozati összefüggést az Mt. 179. § (2) bekezdése alapján a károsult munkáltató köteles bizonyítani. A felelősség alóli mentesülés, illetve az esetleges kármegosztás alapjául szolgáló körülmények bizonyítása pedig az Mt. 179. § (4) bekezdése alapján a munkavállalót terheli.

[66] Egyetért az ítéltábla az elsőfokú bíróság álláspontjával, hogy bizonyított a kár bekövetkezése. Az alperes önálló jogi személyiséggel rendelkező gazdasági társaság. Az tény, hogy az adóhatósági önellenőrzés következtében fizetési kötelezettsége keletkezett. A könyvszakértő egyértelműen állást foglalt abban, hogy a (település neve) Megyei Jogú Város Önkormányzata mint egyetlen részvényes által e célra biztosított forrás az alperes könyvelésében megjelent mint vagyoni elem, ezért annak a NAV részére történt kifizetése az alperes vagyonában beállott értékcsökkenés, azaz kár [Ptk. 6:522. § (2) bekezdés a) pont].

[67] Az alperes a felperes kártérítési felelősségét megalapozó magatartásként hivatkozott arra, hogy a kiállított kiküldetési rendelvevények tartalmilag és formailag sem feleltek meg az erre vonatkozó jogszabályi előírásoknak. Az alperes kárként az önellenőrzéssel összefüggésben keletkezett többletfizetési kötelezettségét kívánta a felperessel szemben érvényesíteni. Az abból eredő kár, hogy a kiküldetési rendelvevények tartalmi hiánya miatt nem volt ellenőrizhető, hogy a költségtérítés kifizetésre került-e, illetve a kifizetés jogszerűen történt-e, azonban ettől független. Az előbbi esetben ugyanis a kár a költségtérítésként jogalap nélkül kifizetett vagy a pénztárból felvett, de ténylegesen ki nem fizetett összeg, és az ezzel kapcsolatos kártérítési felelősség jogalapja az Mt. 180. § (4) bekezdése. Az alperes az elsőfokú eljárásban keresete jogalapjaként e jogszabályhelyre is hivatkozott ugyan, ahhoz kapcsolódó adekvát viszontkereseti kérelmet azonban nem terjesztett elő. Kifejezetten akként nyilatkozott, hogy önellenőrzést csak azokban az esetekben végzett, amikor a pénz átvételéről az érintettek nyilatkoztak (15.M.70.009/2020/7. számú beadvány második oldal). Mindebből következően az önellenőrzés alapjául szolgáló, a kiküldési rendelvevények formai hibáival (sorszámozás és megfelelő példányszám hiánya) kapcsolatban kifejtett magatartás körében volt vizsgálható a felperes vétkessége, azaz, hogy a kár a felperes gondatlan, súlyosan gondatlan vagy szándékos magatartásával valósult-e meg.

[68] A vétkesség foka a kárhoz fűződő tudattartalom felől közelíthető meg. A munkavállalói károkozás szándékosságát abban az esetben lehet megállapítani, ha a munkavállaló magatartásának (mulasztásának) károsító következményeit előre látja, és azokat kívánja (közvetlen szándék), vagy azokba belenyugszik (eshetőleges szándék, MK.25.). Gondatlan a károkozás abban az esetben, ha a munkavállaló a kár bekövetkezésének lehetőségét előre látja ugyan, ám bízik annak elmaradásában (tudatos gondatlanság), vagy

azért nem látja előre, mert az adott helyzetben általában elvárható gondosságot elmulasztja (negligencia-hanyagosság).

[69] A kötelezettségszegés szándékossága automatikusan nem vonja maga után a károkozás szándékossként való értékelését is. A szándékosság megállapításához a munkavállalónak tisztában kell lennie azzal, hogy magatartása kár bekövetkezésével fog járni, vagyis az eredmény nem esetleges. Az eshetőleges szándék és a súlyos gondatlanság elhatárolásánál az eset összes körülményeinek értékelésével kell eljárni.

[70] Egyetért az ítéltábla az elsőfokú bíróság álláspontjával, hogy a károkozó magatartás szándékossága nem állapítható meg.

[71] Az alperes e körben tett előadása ennek alátámasztására nem alkalmas. (könyvvizsgáló neve) könyvvizsgáló vallomásából kitűnően ellenőrzései során nem vizsgálta a kiküldetési rendelvevények formai megfelelőségét. Azt kifogásolta, hogy a kifizetésekhez az elszámolások utólag lettek csatolva, a csatolt munkalapok is ezzel összefüggő hiányosságokat tárnak fel. Ez azonban a fentiekben írtakra tekintettel független a felperessel szemben érvényesített kártérítési igénytől. A könyvvizsgálónak a felperes munkájával szemben támasztott ismétlődő kifogásai az önellenőrzéshez kapcsolódó kártérítési felelősséget megalapozó magatartás szempontjából közömbösek.

[72] Azt a felperes sem vitatta, hogy a 2011. évtől kezdődően használt kiküldetési rendelvevény nyomtatványok nem feleltek meg formai szempontból az Szja rendelkezéseinek. Helytálló az alperes álláspontja, hogy a felperestől elvárható volt munkaköréhez kapcsolódóan a vonatkozó jogszabályok ismerete. Lényeges e tekintetben az is, hogy a korábbiakban munkája során a jogszabályi feltételeknek megfelelő nyomtatványt használt. Azt az előadását a felperesnek nem sikerült bizonyítania, hogy a jogszabályi követelményeknek nem megfelelő nyomtatványok használatához a könyvvizsgáló is hozzájárult, (könyvvizsgáló neve) tanú vallomásában ezt nem erősítette meg. Tény ugyanakkor, hogy az alperes által elismerten a munkáltatói jogkör gyakorlója, (vezérigazgató neve) vezérigazgató a felperes által folytatott gyakorlatot ismerte, azt azonban nem kifogásolta. Lényeges továbbá, hogy a tartalmi kifogások mellett formai hiányosságokat a könyvvizsgáló sem jelzett, ezért nem állapítható meg, hogy a felperes megalapozatlanul reménykedett a hátrányos eredmény elmaradásában, azaz magatartása kapcsán az eshetőleges szándék megállapítható lenne.

[73] A kifejtettre tekintettel az ítéltábla álláspontja szerint a felperes magatartása súlyosan gondatlannak minősíthető. Ennek ellenére nem kötelezhető a teljes kár megtérítésére. A felek munkaszerződése ugyanis az Mt. 179. § (3) bekezdésében írtaktól eltérően nem tesz különbséget az ún. „egyszerű” gondatlan és a súlyosan gondatlan károkozó magatartás közötti helytállási kötelezettség mértéke tekintetében. Gondatlan károkozás esetére egységesen másfél havi átlagkeresetnek megfelelő kártérítési kötelezettséget ír elő. Nem volt jogszabályi akadálya annak, hogy a felek eltérjenek az Mt. 179. § (3) bekezdésében írtaktól, mert az Mt. 43. § (1) bekezdése lehetőséget biztosít a munkavállaló javára történő eltérésre.

[74] Az ítéltábla a fentiekben kifejtett álláspontjára tekintettel mint sürgösztelent mellőzte a szabályzatok hiányával, a pénzügyi feladatkör átruházásával, a vezérigazgató felelősségével, az utasítás megtagadásának jogával kapcsolatos fellebbezési előadás megalapozottságának a vizsgálatát.

[75] Mindezek alapján az ítéltábla nem látott lehetőséget a felperest terhelő kártérítés összegének felemelésére.

[76] Az alperes jogorvoslati kérelmében utalt arra, hogy az elsőfokú ítélet eljárási illeték, szakértői díj és ügyvédi munkadíj viselésére vonatkozó rendelkezése számára

sérelmes, azonban az ítélet erre vonatkozó rendelkezései kapcsán másodlagos fellebbezési kérelmet nem terjesztett elő, ezért e körben az elsőfokú ítélet felülbírálatára nem kerülhetett sor. Észlelte ugyanakkor az ítéltábla, hogy az elsőfokú bíróság nem rendelkezett a felperes keresete tárgyában hozott 3.M.219/2017/41. számú részitélete ellen benyújtott fellebbezés kapcsán felmerült és a (település neve) Törvényszék 4.Mf.20.266/2019/5. számú végzésében megállapított 117 500 Ft fellebbezési eljárási illeték viseléséről. Mivel a felperes keresete alaptalannak bizonyult – a munkáltatói költségkedvezményre tekintettel – az az elsőfokú eljárásban felmerült eljárási illetékhez hasonlóan a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet (IM r.) 14. §-a alapján, a 13. § (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel ugyancsak az állam viseli. Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét e tekintetben a Pp. 253. § (3) bekezdése alapján pontosította.

[77] Mindezekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, megfellebbezett rendelkezéseit – rendelkező részbeli pontosításával – a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

[78] Az alperes fellebbezése eredménytelennek bizonyult, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felperes jogi képviselőjét a másodfokú eljárásban felmerült a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja, (5) bekezdése és 4/A. §-a alapján – kis kerekítéssel – megállapított ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltségének a megfizetésére 10 380 259 Ft fellebbezési perérték alapján. Kötelezte továbbá az IM r. 13. § (2) bekezdése alapján a feljegyzett fellebbezési eljárási illeték megfizetésére.

[79] Az ítéltábla a fellebbezést a 112/2021. (III. 06.) Korm. rendelet 27. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Szeged, 2021. december 13.

Dr. Béri András sk.

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.

Dr. Lengyel Nóra sk.

a tanács elnöke

előadó bíró

táblabíró